

Vallomások egy iskoláról

Magyar Nemzet 1986. július 5.

Nem szabad átlépni semmin

A József Attila gimnázium a Villányi úton áll, a Feneketlen tó közelében, mögötte a Gellérthegy déli lankái húzódnak.

Az épületet tatarozzák. Nagy, sárga tömbjét állványzat veszi körül. Évek óta folyik a felújító munka, máris meghaladván az egykor volt építkezés teljes idejét.

1

A negyedik Méri Tamás, akit Kiss B. Zsolt ajánlott beszélgetőtársamul, mintha kimaradt volna a manapság olyannyira divatos akcelerációból, nem két méter magasból tekint rám, bajusza sem sörtésedik még, ádámcsutkája sem futkos fel s alá, ahogy a hirtelen nőtt ifjakként szokott, termete alacsonyabb és arányosabb az átlagosnál, semmi eltúlzott nem tűnik szembe rajta. Mozgása fürge, szeme nevetős.

—Édesanyám gyógypedagógiai főiskolát végzett, most az egyik XI. kerületi kiegészítő iskola igazgatóhelyettese. Apám szerszámkészítő szakmunkásként kezdett dolgozni, de közben tanult. Angolból és spanyolból felsőfokú nyelvvizsgát tett, elvégezte a vendéglátóipari technikumot, most a Flamenco Szálló recepcióján dolgozik. Az angolon és spanyolon kívül beszél németül, franciául és olaszul. Én egészen korán kezdtem el a németet az ő példájára. Mivel apám is a Jóskába járt annak idején, természetes volt, hogy én is ide jövök, meg az öcsém is, ez már a családi iskolánk.

—A szüleim tagjai a Jávorka tanár úr által létrehozott Budapest Touring Clubnak, évente egyszer-kétszer csoportot vezetnek külföldi utakon, néhányszor magukkal vittek engem meg az öcsémet is. Én emelt órászámú, haladó németes osztályba járok, s a német fakultációt is megtartottam. Tavaly középfokú nyelvvizsgát tettem, idén megpróbáltam a felső fokút, de nem sikerült. A Közgázra akarok jelentkezni, ott felvételi tárgy a matek és a fizika is, emiatt a némettel kevesebbet foglalkoztam a megszokottnál. Aputól egyébként spanyolul is tanulok. Nyáron hat hétig Cordovában voltam egy szállodás ismerősüknél, teljesen egyedül és függetlenül. Óriási volt, dolgoztam, és rengeteget beszéltem spanyolul. Külgazdaság szakra akarok menni, a németen — gondolom — hamar túl leszek, aztán angolt és spanyolt szeretnék tanulni az egyetemen.

2

(A következőkben arról beszélünk, honnan az érdeklődése a gazdaság és a pénz világa iránt.)

—Nem konkrétan a pénz érdekel, hanem a gazdaság minden ága, s azon belül a kereskedelem. Más pályák iránt nem érzek vonzalmat és tehetséget, viszont jó üzleti érzékem van, ami szinte ösztönös hajlammal párosul.

(Amennyiben?)

—Már egész kis koromban, bizonyos üzleti szellem járta át a gondolkodásomat, például, ha rajzoltam valamit, a képre rögvést ráírtam az árát. Vagy vettem egy biciklit harminc forintért, szétszedtem darabokra, és kiárusítottam háromszáz forintért...

(Közbevetem, hogy efféle ezer százalékos haszon jól jönne a magyar külkereskedelemben is manapság.)

—Engem nem is a pénz érdekel elsősorban, hanem a feladat. Ha valaki el akar valamit adni, a másik meg venni akar, én tisztos jutalékért összehozom őket. Mindig rengeteg embert ismertem, itt az iskolában ezer gyerekből hétszázzal beszélő viszonyban vagyok, legalább százat névről

ismerek... Az üzlet számomra játék. Ami bennem van az nem zsugoriság, bár őszintén szólva nem szeretem szórni a pénzt. Volt még néhány nagy ötletem: díszhalat akartam tenyésztetni egy sráccal bér munkában, én csak az akváriumokat vettem meg, de a gyerek túlzottan aggodalmaskodott, ezért az akváriumokon kénytelen voltam túladni, persze haszonnal...

(Olyan természetes jókedvvel és lendülettel idézi fel üzleti mesterfogásait, hogy engem nevetés fog el, miközben néhány nem nyilvánosságra szánt dolgot is megtudok. Végül azt kérdezem más, hasonló korú srácokra is jellemző-e az üzleti szellem?)

—A srácok bizonyos része így gondolkodik, már az, aki lazább, nyitottabb. Szinte kényszerrel éreznek rá, hogy a kínálókozó helyzettel éljenek. Körülbelül a gyerekek öt százaléka hajlamos ilyesmire. Azok között, akik most jönnek, lehet, hogy több lesz, bár úgy látom, túl jól eresztették el őket otthonról pénzügyileg. Sokkal több a zsebpénzük, mint nekünk volt.. Ezt nem tartom egészségesnek. Üzletileg soha nem vertem át senkit, a normális százalékot persze ráteszem, hiszen a kereskedelem lényege éppen ez.

(Nyíltan és vidáman beszél, örömet okoz neki, hogy szórakoztat.)

3

—Van ebben némi gyerekesség is. Például fel van írva a noteszomba: Állami Fejlesztési Bank. Telefonszám, telex. Egyszerűen élvezem. Szeretem a rendszerességet, szeretek valamit felírni, a dolgokon átlátni, valóban úgy érzem, hogy van bennem adminisztratív hajlam. Szeretném elvégezni a jogot is, mert a diplomácia világa is vonz és érdekel. Úgy érzem, a diplomata tud disztíngválni, mindig van kialakult képe, eligazodik a világban, szeretem, ha a dolgokról tiszta, átfogó kép van előttem.

(Most azt kérdezem, hogy például Kiss B. Zsolt tud-e ezekről a vonzalmakról és hajlamokról?)

—Azt hiszem, nem.

(Én úgy gondolom, Kiss Zsolt másfajta ember. Miért szereti hát ezt a fiút?)

—Talán azért szeret a tanár úr, ha szeret, mert azt lehet mondani, elég gyors a felfogásom, és nyílt vagyok. Nem szépítgetek semmit, nem kerülöm meg az igazságot.

(Így mondta Kiss B. Zsolt: „Mi azt szeretjük, ha a gyerek is valaki...”)

—A természetem nem megalkuvó, de simulékony. Elég jó szervező képességem van, és sok mindent magamra vállallok. Ha tudok valamit megtenni az osztályért, a társaimért, azt kötelességszerűen meg is teszem...

(Itt kezdünk beszélni a J. A. Gimnáziumról.)

—Számomra a Jóska fogalom. Az első képek úgy alakultak ki, ahogy apám mesélt róla. Már-már legendások azok a sztorik. Az ő idejében minden tanárnak volt csúfneve. Most alig tudok ilyenről, sőt a srácoknak sincs. Nekem se. Sajnos a mi időnkre esett az építkezés, az első év végén kezdték el, most is tart, emiatt senki sem tudott olyan intenzíven benne élni az iskolában, mint valamikor.

(Az egyetemi felvételre fordul a szó.)

—Alapvetően optimista vagyok, a lehetséges hatvan pontból 58 pontot viszek magammal. Ez a harmadikos-negyedikes év végi osztályzatokból áll össze. Matekból és történelemből felvételizek majd. Járok az egyetemi előkészítőre, ott próbaképpen megcsináltuk azt a matekdolgozatot, amit a külföldön továbbtanulni szándékozók felvételijén íratnak. Egész jól sikerült.

(A szorgalomról, a kötelességtudatról kérdezem.)

—Soha nem voltam eléggé szorgalmas. Átlagban talán napi két, két és fél órát tanulok. De most hét végén például minimum tizenöt órát. Itt is disztíngválni kell; eljött az ideje a kemény tanulásnak. Első-másodikban fél óra, egy óra elég volt. Sohasem tanultam túl magam. Három-négy ember jobb nálam az osztályban, 4,5 átlagommal félévkor azt hiszem, az ötödik voltam.

(Tanáraitól kérdezem.)

—Őket két szempontból ítélem meg: mennyire jók szakmailag és mennyire emberek. Néha-néha, ha átgondoltam, az első öt helyre férfi tanárok kerültek: Kiss Zsolt feltétlenül nagy ember. Vasbányai Ferenc nem tanít, de nagyra tartom. Kirschhoff tanár úr kifejezetten jó ember, akit lehet szeretni.

(Itt megkérdezem, mi a vélemény Palotás Jánosról, az igazgatóról?)

—Azt mondják róla néha, hiú, nagyképű, nagymellényű. Mások: ha nagymellényű, oka van rá. Mindent megtesz az iskoláért. Tekintélye van, kicsit félnek tőle, alapvetően jó fejnek tartják.

(Miért nagy ember Kiss Zsolt és Vasbányai?)

—Kiss Zsoltban olyan hatalmas szeretet van, mintha nem is emberi forrásból jönne. Amit csinál, borzasztó nagy szeretettel csinálja. Melegség árad belőle. Szeretetre próbál mindenkit nevelni, miközben a tárgyaiból megtanítja mindazt, amit lehet. Vasbányai Kiss Zsolthoz hasonló jellem. Benne ötvöződik a tudomány, a szeretet, a humor. Olyan karakter, aki hat. Tud bepillantani az ember életébe. De van néhány olyan tanárunk is, akit nem lehet szeretni. Szembetűnő jel ezeknél a férfiatlanság, a szakértelem hiánya. Azokat a tanárokat kedvelik a gyerekek inkább, akik szigorúak, és tudnak tanítani. Utálják azt, aki sokat beszél és semmit sem mond. A dirivel kapcsolatban annyi biztos: ha új tanárokat hoz, azok nagyon jók.

(A jóskás lányokról kérdezem.)

—Értem. Kik a bombázók az iskolában? Hát a fene tudja. Én a középutat szeretem. Egy lány legyen szolid, és normális. Hogy kiket favorizálnak a fiúk? Negyedikes fiúk negyedikes lányok iránt nem nagyon érdeklődnek, inkább megnézik, a másodikos, harmadikos kiárusítást. Most a másodikosok között vannak jó csajok. Barátkozni a fiúk nem szoktak olyan lánnyal, aki az átlagosnál nem csinosabb. Viszont ez magában nem elég. Ez csak a sansz, utána jön az az oldal, hogy mennyire szórakoztató, művelt, értelmes, érdeklődő. Ne legyen színtelen. Én négy-öt lánnyal is jártam, de elég rövid ideig. A testi kapcsolatnak nem látom értelmét, ezzel nem foglalkozom, lelki és értelmi kapcsolat kell, barátság. Szerintem a negyedikes lányok fele szűz, a fiúknak pedig legalább hatvan százaléka még nem volt lánnyal...

(Legvégül arra kérem, próbálja megfogalmazni, miben különböznek a Kiss B. Zsolthoz hasonló emberek az átlagostól.)

—Nincs bennük önzés, irigység. Nem az élet gyakorlati része, a mindennapi gond és a szokványos vágyak kötik le őket. Én úgy érzem, világosságot és tisztaságot akarnak. A szigorukban is van jóság. Számunkra pedig az a legfontosabb, hogy törődnek velünk, önérzetre, gondolkodásra, érzésre tanítanak. Ahogy figyelem a gyerekeket, mindig szóba jön: nekünk kellene valamit csinálni, mi vagyunk az új nemzedék. De sokan azt mondják, mit tehetek én, ki hallja meg a hangomat? Én úgy érzem, nem szabad átlépni semmin, mindenkinek el kell vállalnia a saját életében azt, amit hozzáadhat az emberi kultúrához.

Kristóf Attila